

Den 7. februar 2020
MFVM 19

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om ændring af bilag II og V til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 396/2005 med hensyn til maksimalgrænseværdier for rester af pesticiderne chlorpyrifos og chlorpyrifos-methyl i eller på specifikke produkter (komitésag)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen har fremsat forslag om ændringer vedrørende maksimalgrænseværdier for pesticidrester i bilag II og V til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 396/2005 for to aktivstoffer i en række afgrøder og i produkter af animalsk oprindelse (komitésag). Forslaget vedrører ændringer af maksimalgrænseværdier på baggrund af revurderinger for stofferne chlorpyrifos og chlorpyrifos-methyl. Ændringerne betyder, at alle maksimalgrænseværdier fastsættes til detektionsgrænsen (svarende i praksis til et forbud mod rester af stofferne i afgrøder). Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet (EFSA) offentliggjorde i august 2019 nye udtalelser om stofferne, som påpeger, at der er mistanke om, at stofferne kan skade arveanlæggene og hjernens udvikling hos fostre og børn. DTU Fødevarerinstitutionen har på den baggrund vurderet, at en sundhedsmæssig risiko ved eksponering for chlorpyrifos og chlorpyrifos-methyl fra fødevarer ikke kan udelukkes. Anvendelse af stofferne er derfor ikke længere tilladt i EU. Hvis et stof ikke er tilladt, sættes grænseværdien til detektionsgrænsen, som er det laveste niveau, man teknisk kan måle i et laboratorium. DTU Fødevarerinstitutionen har ikke udtalt sig om eventuelle kombinationseffekter, idet der er tale om maksimalgrænseværdier, der sættes ned til detektionsgrænsen. Forslaget forventes sat til afstemning i Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder (SCoPAFF) den 17. - 18. februar 2020. En vedtagelse af forslaget vurderes at betyde et forbedret beskyttelsesniveau i Danmark og i EU. Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget, idet man arbejder for en differentieret ikrafttræden for fødevarer til forarbejdning under forudsætning af, at det færdige produkt ikke indeholder rester af stofferne. Det bemærkes, at regeringens holdning til forslaget ligger inden for de retningslinjer, som den tidligere regering i 2012 forelagde Folketingets fødevarerordførere for behandling af komitésager om fastsættelse af maksimalgrænseværdier for pesticidrester.

Baggrund

Kommissionen har fremsat forslag til ændring af bilag II og V til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 396/2005 af 23. februar 2005 om maksimalgrænseværdier for pesticidrester i eller på vegetabiliske og animalske fødevarer og foderstoffer og om ændring af Rådets direktiv 91/414/EØF (herefter pesticidrammeforordningen).

Forslaget er fremsat med hjemmel i artikel 14, stk. 1, litra a og artikel 18, stk. 1, litra b i pesticidrammeforordningen.

Forslaget behandles i en forskriftsprocedure med kontrol i Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder (SCoPAFF). Såfremt der er kvalificeret flertal for forslaget, forelægger Kommissionen - med henblik på legalitetskontrol - forslaget for Rådet og Europa-Parlamentet, der udtaler sig med henholdsvis kvalificeret og absolut flertal inden for to måneder. Kommissionen vedtager forslaget, såfremt Rådet og Europa-Parlamentet tilslutter sig forslaget, eller ikke har udtalt sig inden for tidsfristen. Opnås der ikke kvalificeret flertal i Den Stående Komité, forelægger Kommissionen sagen for Rådet, der udtaler sig med kvalificeret flertal inden for to måneder. Kommissionen underretter samtidig Europa-Parlamentet. Hvis Rådet vedtager forslaget eller ikke udtaler sig inden for fristen, skal forslaget sendes til Europa-Parlamentet til legalitetskontrol. Kommissionen vedtager forslaget, hvis Europa-Parlamentet ikke inden for en frist på fire måneder har gjort indsigelse mod forslaget.

Forslaget forventes at komme til afstemning i Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder (SCoPAFF) den 17.-18. februar 2020.

Formål og indhold

Generelt om ændringer af maksimalgrænseværdier for pesticidrester

Maksimalgrænseværdier for pesticidrester i fødevarer er fastsat i pesticidrammeforordningens bilag II for de aktivstoffer, der allerede er fuldt evaluerede i forbindelse med godkendelse eller ikke-godkendelse som pesticidaktivstoffer (Europa Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2009). Maksimalgrænseværdier er fastsat i bilag III for de aktivstoffer og afgrøder, der endnu ikke er færdigevaluerede med hensyn til alle anvendelser og resulterende restindhold; der er dog foretaget en sundhedsmæssig vurdering af alle maksimalgrænseværdier i bilag III.

For nogle pesticider vurderes det ikke nødvendigt at fastsætte maksimalgrænseværdier, fordi et eventuelt restindhold efter anvendelse af pesticiderne ikke vurderes at have en sundhedsmæssig risiko. Disse stoffer opføres på en liste i pesticidrammeforordningens bilag IV. Pesticider, hvor alle maksimalgrænseværdier fastsættes på detektionsgrænsen, opføres på bilag V.

Når der er indgivet en ansøgning om en konkret anvendelse af et pesticid i EU, gennemføres der i EU en konkret risikovurdering. På den baggrund fastlægges specifikke maksimalgrænseværdier for pesticidrester i bestemte afgrøder. Så længe der ikke er fastlagt en maksimalgrænseværdi på baggrund af konkrete anvendelser af et pesticid, gælder den automatisk fastsatte analytiske detektionsgrænse på 0,01 mg/kg for afgrøde-pesticid-kombinationen. Dette er udtryk for en 0-tolerance, idet det pågældende pesticid ikke må kunne måles i afgrøden. Undtagelsen for dette generelle princip, er pesticider, som opføres på bilag IV.

Ansøgninger om fastsættelse af en ny maksimalgrænseværdi på baggrund af anvendelse i EU eller import af fødevarer, der indeholder rester af stoffet, bliver i første omgang evalueret af en medlemsstat i EU. Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet (EFSA) foretager herefter en videnskabelig sundhedsmæssig vurdering af disse forslag til ændringer af maksimalgrænseværdier.

En maksimalgrænseværdi for pesticidrester kan, efter den fornødne konkrete risikovurdering i EU, indføres eller ændres på baggrund af:

- 1) Nye anvendelser af pesticidmidler i EU, for eksempel anvendelse af nye pesticider, udvidet anvendelse til andre afgrøder af et allerede godkendt pesticid eller ændret anvendelse af et pesticid på en afgrøde.

- 2) Importtolerancer, ansøgninger fra tredjelande for fødevarer, der indføres til EU, og hvor der ikke allerede er fastsat en dækkende EU-grænseværdi for restindholdet af pesticider.
- 3) Revurdering af maksimalgrænseværdierne på baggrund af for eksempel planlagt revurdering af pesticidet, nye oplysninger om toksikologi eller en tilbagekaldelse af eksisterende godkendelser.
- 4) Implementering af Codex-grænseværdier i EU - tilpasning af EU-maksimalgrænseværdier til de maksimalgrænseværdier, der er fastsat af Codex Alimentarius (FAO – Food and Agriculture Organization/WHO – World Health Organization).
- 5) Andre særlige forhold, for eksempel at stoffet forekommer som miljøforurening.

Kommissionens forslag

Kommissionen foreslår på baggrund af udtalelser fra EFSA, at bilag II og V ændres med hensyn til maksimalgrænseværdier for stofferne chlorpyrifos og chlorpyrifos-methyl.

De væsentligste ændringer af maksimalgrænseværdier i forslaget og baggrunden for disse fremgår af nedenstående skema.

I skemaet nedenfor refereres der i kolonnen ”Baggrund for ændring” til ovenstående liste over baggrund for ændring af maksimalgrænseværdier for pesticidrester.

Pesticid	Produkter	Foreslåede ændringer	Baggrund for ændring
<u>Chlorpyrifos</u>	Alle afgrøder	Maksimalgrænseværdien foreslås sat ned til detektionsgrænsen, som er det laveste niveau, man teknisk kan måle i et laboratorium.	3
<u>Chlorpyrifos-methyl</u>	Alle afgrøder	Maksimalgrænseværdien foreslås sat ned til detektionsgrænsen, som er det laveste niveau, man teknisk kan måle i et laboratorium.	3

Kommissionen foreslår, at de ændrede maksimalgrænseværdier skal finde anvendelse tre måneder efter, at forordningen med ændringerne træder i kraft. Dette er afvigelse fra normal praksis, idet der normalt går seks måneder fra forordningen træder i kraft til nye maksimalgrænseværdier for pesticidrester finder anvendelse. Det forventes på den baggrund, at de nye maksimalgrænseværdier for rester af stofferne chlorpyrifos og chlorpyrifos-methyl (svarende i praksis til et forbud) finder anvendelse fra sensommer/tidligt efterår 2020.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vil få forelagt sagen som et led i forskriftsproceduren med kontrol med henblik på legalitetskontrol.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

Forslaget vedrører ændring af bilag til pesticidrammeforordningen. Ændringen vil være direkte gældende i Danmark.

Konsekvenser

En vedtagelse af forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser. Forslaget har ingen væsentlige statsfinansielle eller administrative konsekvenser for det offentlige eller for EU's budget. Forslaget skønnes ikke at have væsentlige samfundsøkonomiske konsekvenser. Erhvervet har påpeget, at forslaget kan få betydelige konsekvenser for en mindre gruppe danske virksomheder som indfører eller importerer råvarer (majskorn, citruskaller mm.). Det drejer sig om øgede omkostninger til kontrol af importerede råvarer samt et muligt omsætningstab som følge af begrænsninger i tilførslen af råvarer. Erhvervets estimater for de økonomiske konsekvenser fremgår af høringsafsnittet.

På det foreliggende grundlag vurderes de ændrede grænseværdier sandsynligvis kun at få en negativ konsekvens for et begrænset antal sendinger af importerede råvarer. Disse sendinger vil ikke være værdiløse, selvom grænseværdien måtte være overskredet, idet det for eksempel kan bruges som brændsel, hvor værdien er ca. en tredjedel af værdien af kornet som fodermiddel. Forslaget kan dog få store økonomiske konsekvenser for virksomheder, der bruger tørrede frugt til industriel forarbejdning til fødevaringredienser.

Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet (EFSA) offentliggjorde i august 2019 nye udtalelser om stofferne, som påpeger, at der er mistanke om, at stofferne kan skade arveanlæggene og hjernens udvikling hos fostre og børn. DTU Fødevareinstituttet har på den baggrund vurderet, at en sundhedsmæssig risiko ved eksponering for chlorpyrifos og chlorpyrifos-methyl fra fødevarer ikke kan udelukkes. Anvendelse af stofferne er derfor ikke længere tilladt i EU. Når et stof ikke længere er tilladt, er det normal praksis at ændre grænseværdien for rester af stoffet i alle afgrøder til detektionsgrænsen, som er det laveste niveau, man teknisk kan måle i et laboratorium.

DTU Fødevareinstituttet har ikke udtalt sig om eventuelle kombinationseffekter, idet der alene er tale om maksimalgrænseværdier, der sættes ned.

En vedtagelse af forslaget vurderes på den baggrund at betyde et forbedret beskyttelsesniveau i Danmark og i EU.

Høring

Forslaget har været i høring på høringsportalen. Der er indkommet følgende høringssvar:

Dansk Korn & Foder (DAKOFO) ser det som en fordel, at reguleringen på dette område indføres ensartet i EU, således at handelen på det indre marked ikke påvirkes negativt. DAKOFO vurderer dog samtidigt, at der kan opstå udfordringer for handelen med 3. lande med de typer af foder, som der er grænseværdier for, for eksempel majskorn. DAKOFO nævner, at grænseværdierne kan få betydning for store sendinger med en værdi på op til 75 mio. kr. pr. sending. DAKOFO anfører på den baggrund, at det vil være hensigtsmæssigt med en indfasningsfase, der tager højde for, at varer med restindhold kan ligge på lager.

Dansk Erhverv er generelt meget positiv over for en fælles EU-regulering af kemikalier med en negativ indvirkning på sundhed, fødevarsikkerhed og arbejdsmiljø. Dansk Erhverv støtter op om forslagens ændring af den fælles EU-forordning om sænkelse af grænseværdierne til detektionsniveau for rester af chlorpyrifos og chlorpyrifos-methyl.

DI Fødevarer er meget tilfreds med, at EU-Kommissionen så hurtigt er kommet med et forslag til EU regulering af pesticidrester af chlorpyrifos og chlorpyrifos-methyl. Set i lyset af EFSA's evalueringer og dansk ønske om særlovgivning, såfremt EU ikke reagerer hurtigt, mener DI Fødevarer, at det er godt med EU regler på dette område. DI fødevarer vurderer dog, at forslaget kan få store konsekvenser for

særligt en enkelt virksomhed, der fremstiller et tilsætningsstof ud fra citruskaller. DI vurderer, at denne virksomhed kan risikere at lide et tab i omsætning på 150-200 mio. kr., hvis der ingen overgangsordning kommer, og hvis grænseværdierne træder i kraft efter tre måneder som foreslået af Kommissionen. På baggrund heraf foreslår DI Fødevarer en differentieret overgangsordning – og anfører, at virksomheder, der fremstiller produkter ud fra råvarer, der kan være sprøjtet så sent som i 2019, og hvor man i de færdige fødevarer ikke kan måle indhold af chlorpyrifos og chlorpyrifos-methyl, bør have en overgangsordning. DI Fødevarer vurderer, at der er behov for en overgangsperiode på to år.

Forbrugerrådet Tænk støtter, at brugen af chlorpyrifos og chlorpyrifos-methyl stoppes helt, og at forekomst heraf ikke accepteres, heller ikke i importerede produkter. Forbrugerrådet Tænk bakker til en hver tid op om alle tiltag, der kan øge beskyttelsen af forbrugerne i forhold til sprøjtemidler.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget i andre medlemsstater. Baseret på afstemningerne fra tidligere lignende forslag vurderes der at være kvalificeret flertal for forslaget.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Pesticidrammeforordningen, og de deraf afledte forordninger, er vigtige elementer i beskyttelsen af de danske forbrugeres sikkerhed. Regeringen kan alene støtte forslag, der vurderes at være sundhedsmæssigt acceptable.

Det er højt prioriteret fra dansk side, at pesticidrammeforordningen kan virke med henblik på fuld harmonisering af reglerne vedrørende fastsættelse af maksimalgrænseværdier for pesticidrester i fødevarer i EU. For at dette kan lade sig gøre, skal rammeforordningens bilag løbende ændres, herunder bilag II, III, IV og V.

Det er vurderingen, at de foreslåede ændringer vil medføre et forbedret beskyttelsesniveau i Danmark og i EU.

Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget, idet man arbejder for en differentieret ikrafttræden for fødevarer til forarbejdning under forudsætning af, at det færdige produkt ikke indeholder rester af stofferne.

Det bemærkes, at regeringens holdning til forslaget ligger inden for de retningslinjer, som den tidligere regering i 2012 forelagde Folketingets fødevareordførere for behandling af komitésager om fastsættelse af maksimalgrænseværdier for pesticidrester.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.